

УДК 159.92

Наталя Євгенівна ТВЕРДОХЛЄБОВА,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Розглянуто поняття «професійна самореалізація», проаналізовано закономірності професійної самореалізації поліцейського, розкрито зміст інформаційної основи діяльності працівника поліції.

Ключові слова: самореалізація, самопроекування, самоорганізація, інформаційна основа діяльності.

В сучасних умовах розвитку країни в якісно новому аспекті розглядається проблема самореалізації особистості. Саморозвиток, самовдосконалення, самореалізація – головний чинник успішності, ефективності реформ в різних галузях, особливо в правоохоронній сфері.

Під самореалізацією розуміється практичне здійснення людиною її задатків, обдарувань, здібностей, рис характеру через ту чи іншу сферу професійної чи соціальної діяльності з користю для самої себе, колективу і суспільства в цілому. Самореалізація триває все життя, але в ній можна виділити ряд конкретних «пиків» глибоко індивідуального процесу самореалізації [1, с. 31].

Зрозуміти закономірності професійної самореалізації поліцейського неможливо без аналізу того, як діяльність працівника поліції заломлюється в його професійно важливі якості та як якості формуються в діяльності. Якщо прийняття діяльності породжує прагнення виконати її певним чином, то встановлення особистісного сенсу веде до подальшого її перетворення. Це проявляється в установках на якість і продуктивність, у специфіці виконання діяльності, в її динаміці.

Найбільш складною проблемою є поєднання внутрішніх стимулів і зовнішніх умов саморозвитку працівника поліції. З одного боку, не завжди наявність ідеальних умов відповідає розвитку поліцейського; з іншого – його розвиток може відбуватися в самих екстремальних, несприятливих зовнішніх умовах. Будь-яка зовнішня дія завжди опосередковується сукупністю внутрішніх умов, найважливішими з яких є здібності поліцейського.

Говорячи про самореалізацію поліцейського, доцільно вести мову про самопроекування, самоврядування і самоорганізацію. Самореалізація включає в себе самопроекування – уявлення про те, якою людиною хоче бачити себе в найближчому і віддаленому майбутньому. В процесі самореалізації вона здійснює як професійний вибір, так і вибір професійного оточення, що сприяє в найбільшому ступені її продуктивності і задоволеності від професійної діяльності. Віддаючи перевагу тим чи іншим шляхам свого розвитку, особистість покладається на більш вдалий досвід застосування своїх здібностей в особистих прагненнях. За допомогою самоорганізації і самоврядування суб'єкт здійснює досягнення поставлених цілей, саморозгортання свого життєвого шляху [2, с.16].

Для виконання професійної діяльності потрібна певна інформаційна основа. Інформаційна основа діяльності – сукупність інформації, що характеризує предметні і суб'єктивні умови діяльності і дозволяє організувати її відповідно з вектором «мета-результат» [3, с. 66]. Характеристика необхідних умов відбувається відповідно до визначеної цілі та отриманого результату діяльності. Ефективність професійної діяльності визначається адекватністю, точністю і повнотою інформаційної основи діяльності.

До початку професійної діяльності поліцейського здійснюється пошук інформації, необхідної для планування діяльності. В процесі виконання діяльності збирається інформація, необхідна для аналізу отриманих проміжних результатів. Після завершення діяльності інформація використовується для аналізу отриманого результату та залишається в пам'яті особистості у вигляді знань. Кожний такий процес супроводжується розширенням індивідуального досвіду у вигляді отриманих знань, суджень, висновків. Індивідуальний досвід працівника поліції ще більше збагачується після виконання діяльності та отримання

результату, в якому поєднуються її продукт, тобто те, що отримано внаслідок дій, та психічний результат – досвід, утворений не лише знаннями, а й тими навичками і уміннями, які з'явилися чи розширилися в ході виконання певної дії.

У процесі формування інформаційної основи діяльності поліцейського доцільно виділити процесуальні і результативні ознаки. Процесуальні ознаки включають в себе інформаційні ознаки, з орієнтуванням на які виконуються дії. Вони несуть інформацію, яка використовується в процесі виконання трудових дій. Результативні ознаки дають інформацію про параметри результату, за якими відбувається його порівняння з метою діяльності.

Зміст інформаційної основи діяльності може бути різний для різних етапів професійної самореалізації працівника поліції. Спочатку в інформаційну основу діяльності поліцейського включаються ознаки, доступні сприйняттю, засвоєнню і реалізації в виконавчих діях. У міру зростання професійної майстерності кількість таких ознак збільшується. Поліцейський-професіонал орієнтується на багатозначні ознаки і сформовані в процесі діяльності суб'єктивно-значущі інформаційні комплекси.

Таким чином, самореалізація набуває продуктивного характеру тоді, коли вона спрямована на професійний розвиток особистості.

Список бібліографічних посилань

1. Чирнов В. И. Самодетерминация и внутренняя мотивация поведения человека. *Вопросы психологии*. 1996. № 3. С. 150.
2. Коростылева Л. А. Психология самореализации личности. СПб., 2005. 222 с.
3. Щедровицкий В. Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности. М., 1982. 185 с.

Одержано 01.03.2017

Рассмотрено понятие «профессиональная самореализация», проанализированы закономерности профессиональной самореализации полицейского, раскрыто содержание информационной основы деятельности работника полиции.

Ключевые слова: самореализация, самопроектирования, самоорганизация, информационная основа деятельности.

УДК 378.148

Валентина Олександрівна ТЮРІНА,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4287-8965>

СУТНІСТЬ І СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ЮРИСТА

Розглянуто різні підходи до визначення поняття «компетентність». Показано, що професійна компетентність має складну структуру, зокрема, професійна компетентність юриста включає також й деантологічну складову, яка, у свою чергу, має складну структуру і визначає професійну поведінку правоохоронця.

Ключові слова: компетентність, деантологічна компетентність, юрист, правоохоронець.

Сьогодні рівень професійної підготовки фахівця, в тому числі й юриста, все більше характеризують поняттям професійної компетентності, що є складним особистісним утворенням, яке має інтегративну природу, оскільки включає багато складових.

Різноманітні аспекти проблеми формування компетентності досліджували М. П. Васильєва, Т. М. Лебединець, А. К. Маркова, Л. А. Петровська, Л. П. Пуховська, С. О. Сисоєва, А. В. Хуторської та інші. Але деякі питання, що стосуються сутності, структури, умов та особливостей формування професійної компетентності майбутніх юристів залишилися недостатньо розглянутими.